

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

NOTAT - FOR OPPFØLGING

Til:

Fra:
Arshad Khan

Vår ref.
10/1669-8/SF-471, SF-551, SF-711,
SF-865, SF-900//AKH

Dato:
26.02.2011

NIKITA FRISØR – MANGLENDE UNIVERSELL UTFORMING AV INNGANGSPARTI

Saken gjaldt manglende tilgjengelighet til Nikitas frisørsalong på grunn av trappetrinn og høy dørterskel i inngangspartiet.

Virksomheten erkjente at deres inngangsparti ikke er universelt utformet, men viste til og dokumenterte stort underskudd. Ombudet konkluderte derfor med at det på nåværende tidspunkt ville være uforholdsmessig byrdefullt for virksomheten å sikre universell utforming av inngangspartiet.

Saksnummer: 10/1669

Lovanvendelse: DTL § 9

Hele uttalelsen, datert 25.02.2011:

OMBUDETS UTTALELSE

SAKENS BAKGRUNN

Likestillings- og diskrimineringsombudet bygger på partenes skriftlige redegjørelser i sin fremstilling av sakens bakgrunn.

Nikita frisør har en salong i Storgata 58 i Tromsø. Det finnes tre trappetrinn i inngangspartiet, det er ikke montert gelender på trappene og det er heller ikke montert elektrisk døråpner. I tillegg har inngangsdøren en høy dørstokk.

PARTENES SYN PÅ SAKEN

I Klagen fremgår det at inngangspartiet til salongen ikke er tilgjengelig for rullestolbrukere. Norges Handikapforbund Tromsø (NHF) har i alt undersøkt tilgjengelighet til 10 publikumsrettede virksomheter i Tromsø sentrum.

NHF anfører at det er tre trappetrinn i inngangspartiet som er 17,5 og 18,5 centimeter som skiller gateplan og planet innenfor virksomhetens lokaler. Det er ikke montert gelender for personer med dårlig gangfunksjon. Inngangsdøren har en ni centimeter høy dørstokk og det er heller ikke montert elektrisk døråpner, noe som begrenser tilgjengeligheten for personer med rullestol eller nedsatt bevegelsesevne.

Nikita frisør har redegjort for saken ved direktør Oddhild Eikrem i e-post av 10. desember 2010 og 18. januar 2011. Virksomheten erkjenner at det kan være dårlig tilgjengelighet gjennom hoveddøren til salongen i Tromsø. Nikita anfører imidlertid at det er fullt mulig å komme inn med rullestol via sideinngangen, her er det ingen trapp og det er direkte tilgang til salongen. Virksomheten viser også til at de har en annen salong på Nerstranda senter, som ligger to minutter unna og har god tilgjengelighet.

Nikita anfører videre at salongen allerede går med et stort underskudd og har vedlagt årsregnskap. Kostnader i forbindelse med en ombygging av inngangspartiet vil føre til at underskuddet økes til minst 300.000 kroner, noe som med stor sannsynlighet vil medføre at salongen nedlegges.

Virksomheten viser også til at det er knyttet store utfordringer i forbindelse med fortauet utenfor. Endring av inngangspartiet vil ifølge Nikita medføre at de må ta deler av eksisterende fortau til disposisjon, noe som videre kan medføre at fotgjengere presses ut i kjørebane for å passere salongen.

RETTLIG GRUNNLAG

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming, det vil si generell tilgjengelighet, etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Offentlige og private virksomheter som brukes av allmennheten har en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon.

Med universell utforming menes utforming av hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf § 9 annet ledd. Dette betyr at virksomhetens fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (kunder eller besøkende), skal utformes på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være universelt utformet. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne løsninger for bestemte grupper. Dette gjelder særskilt for løsninger som er stigmatiserende eller nedverdiggende.

Plikten til å gjennomføre tiltak for å sikre universell utforming faller bort dersom virksomheten sannsynliggjør at det vil innebære en uforholdsmessig byrde, jf § 9 tredje ledd. I den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen skal imidlertid den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen kan medføre. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. effekten av tilretteleggingen for å nedbygge funksjonshemmende barrierer
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. nødvendige kostnader ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Dersom ombudet kommer til at det vil være en uforholdsmessig byrde å rette de påklagede forholdene i tråd med kravene til universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan unnlate å gjøre noe som helst. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for flest mulig.

Etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 13 er det opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven.

OMBUDETS VURDERING

Nikita frisør er en virksomhet som har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Virksomheten har derfor plikt til å tilrettelegge de deler av virksomhetens fysiske miljø som benyttes av allmennheten (*kunder eller andre*) på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, har tilgang til virksomhetens tjenester og service.

Er krav til universell utforming oppfylt?

Ombudet tar ikke stilling til om virksomheten som sådan er universelt utformet. Det ombudet skal ta stilling til er om de påklagede forhold hos Nikita frisør tilfredsstillende kravet til universell utforming.

Ombudet har i sin tidligere praksis slått fast at virksomheter som har adkomst via en inngang som bare har trapper, ikke er i tråd med kravene til universell utforming, da dette begrenser tilgjengelighet for personer med nedsatt bevegelsesevne. Følgelig er ikke inngangspartiet til Nikita i Storgata 58 universelt utformet.

Vil krav om universell utforming være uforholdsmessig?

Ombudet må deretter vurdere om Nikita har dokumentert at det foreligger omstendigheter som medfører at det vil være en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming av salongens inngangsparti. Det er Nikita som har bevisbyrden for at det vil være en uforholdsmessig byrde å gjøre inngangspartiet universelt utformet.

Virksomheten har i sin redegjørelse vist til at de har en sideinngang som er tilgjengelig for rullestolbrukere. Til tross for anmodning fra ombudet har ikke virksomheten lagt frem bilde av denne inngangen, det fremgår bare at inngangen er uten trapper. Ombudet har tidligere i sin praksis lagt til grunn at særløsninger som eksempel egen inngang for personer med nedsatt funksjonsevne ikke er i tråd med kravet til universell utforming. Det er hovedløsningen, her hovedinngangen, som skal universelt utformes uavhengig av utformingen av sideinngangen.

Nikita har også lagt ved årsregnskapet for salongen for 2010. Regnskapet viser at salongen hadde et negativt resultat på rundt 200.000 kroner. Lovgiver har bestemt at det ved uforholdsmessighetsvurderingen blant annet skal legges vekt på virksomhetens ressurser og tilretteleggingens effekt. Universell utforming av inngangspartiet vil ha stor effekt for tilgjengeligheten for personer med nedsatt bevegelsesevne. Ombudet mener imidlertid at dersom en slik tilrettelegging foretas på bekostning av at virksomheten blir nødt til å nedlegge, så vil det kunne anses som uforholdsmessig byrdefullt.

Nikita har også anført at det er praktiske utfordringer i forbindelse med ombygging av inngangspartiet, da dette vil ta for stor del av fortauet utenfor lokalet. Ombudet er kjent med denne problemstillingen og i forbindelse med behandlingen av sak 09/1954 ble det innhentet uttalelse fra Samferdselsdepartementet. Departementet uttalte at de ikke innvilger tillatelse til å bygge rampe, hvor gjenværende bredde av fortau er mindre enn to meter.

I denne saken har ikke virksomheten redegjort for bredden på fortauet utenfor lokalet, men på bakgrunn av salongens økonomi mener ombudet at virksomheten har sannsynliggjort at det på nåværende tidspunkt vil være uforholdsmessig byrdefullt. Ombudet har ikke foretatt en konkret vurdering, hvor virksomhetens underskudd holdes opp mot omsetningen, men ombudet mener at et underskudd på 2 – 300 000 kroner for en frisørsalong må anses som et betydelig underskudd.

KONKLUSJON

Ombudet konkluderer med at de påklagede forhold hos Nikita frisør er i strid med kravene til universell utforming, men fordi det på nåværende tidspunkt vil være uforholdsmessig byrdefullt for Nikita å sikre universell utforming anses imidlertid ikke disse forholdene som diskriminering.

***

Virksomheten er uansett forpliktet til å arbeide for best mulig tilgjengelighet til det fysiske miljøet i hovedløsninger rettet mot allmennheten. Ombudet kan ved et senere tidspunkt på nytt vurdere tilgjengelighet til virksomheten og oppfordrer derfor til at virksomheten har med universell utforming i planleggingen på noe lengre sikt eller eventuelt vurderer flytting til mer egnede lokaler.

25.02.2011

Sunniva Ørstavik
likestillings- og diskrimineringsombud

